

LA DEVANTERA

QUINZENARI CATALANISTA

REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ: ASSOCIACIÓ POPULAR CATALANISTA; ESCUDILLERS BLANCHS, 8, 1er.

LO QUE VOLEM

«Volem la llengua catalana ab caràcter oficial y que sian catalans tots los que a Catalunya desempenyin càrrechs públics: volem Corts catalanes, no sols per estatuir nostre dret y lleys civils, sinó tot lo que 's refereixi a la organisació interior de nostra terra: volem que catalans sian los jutges y magistrats, y que dintre de Catalunya 's fallin en última instancia 'ls plets y causes: volem ser arbitres de nostra administració, fixant ab entera llibertat las contribucions é impostos, y volem en fi, la facultat de poder contribuir á la formació del exèrcit espanyol, per medi de voluntaris ó diners, suprimint en absolut las quintas y llevas en massa, y establint que la reserva regional forsoresa presti servey tant sols dintre de Catalunya.» (Del manifest de la «Unió Catalanista» de 16 de Mars de 1897).

NOSTRA DENUNCIA

Lo día 18 el Jutje instructor que entén en la denuncia que sofri **LA DEVANTERA** prengui declaració als nostres estimats companys en Joseph Mallofré, en Rafel Folch y Capdevila, en Joseph Durany, en Francisco Curet y en Rafel Capdevila.

Moltas son las entitats, periòdiches y particulars que se 'ns han ofert. A tots doném las mes expressivas gracias.

El conill hu diu á la llebra

Hi hauran molts que 'ls semblará que prediquem en un desert pero á n' el desert y tot ens agrada dir veritats perque avuy per demà que las cosas cambihin y las nostres reflexions no siguin ofegadas per aquest cant de universal bojeria no s' ens

podrá dir que hagim contribuït en lo mes mínim á pervertir al poble.

A continuar la campanya ens hi obliga l' actitut de periòdichs que, per la seva tradicional autoritat y probat radicalisme, haurían de jutjar els aconeximents amb mes serenitat sense deixar-se portar per corrents devastadoras. Mes abans de comensar farem constar, á fi de que la nostre campanya no dongui lloch á torsades interpretacions que 'ls maliciosos propagan, que no 'ns proposen ni molt menos defensar als republicans unitaris, y que si algún dels seus periòdichs copia del nostre, conceptes de crítica pera els regionalistas, prou se cuyda de no estampar íntegrament els treballs perque ja sab, que si per els regionalistas tenim paraules de censura quan comprometen la causa catalana, per ells, republicans unitaris, hem tingut sempre 'l doble anatema que mereixen com á centralistas y perturbadors de la pau y germanor de la familia catalana.

Que 'ls demòcratas unitaris hu fassin malament no 'ns ve gens de nou y ens te sense cap cuydado, cap y á la fi el raquitisme que defensen y la perversa ensenyança que portan no 'ls permet obrar d' altre manera; en cambi els regionalistas, que molts vegadas volen ostentar la representació y el nom del catalanisme, venen obligats á usar procediments mes nets y en consonancia amb la noblesa de la causa que volen defensar, y s'

ells no volen usarne d' altres, tenim el deber y la obligació nosaltres de fer veure las diferencias del seu modo de procedir amb el que marcan y prescriuen las Asambleas de la Unió Catalanista.

Senyalar vicis polítichs y usar dels mateixos vicis es enganyar llastimosament al poble prou faltat d' educació; combatre 'l caciquisme de un vividor polítich pera acostarse molt al seu modo de obrar es fer política personal que may pot donar bons fruits pera la causa de Catalunya, y com nosaltres amb fredor y á certa distancia estem veyen com á n' el calor de la disputa las passions s' exaltan y els procediments se confonen, per aixó direm una vegada mes que no es pas aquesta la millor manera de despertar á l' ánima catalana, ni la carnadura podrida que pretenen posarli es el cos que mes l' hi escua.

Y anem al grá, que ja es hora: No sé per quins set sous els republicans del partit únich tingueren poch abans de las eleccions fortas palestras. Tot hom volia anar en candidatura y, com que aquesta tenia un limit, vet aquí que aixó no fou possible y, que si jo no vuy que 'm treguin, que jo tampoch, que si l' un s' ho mereixia mes que l' altre, arribá un moment que alló era, mes que una preparació de llayta electoral, un combat africá á n' el ple de la baralla. En Lerroux, aquest senyor que segons diuen ha vingut pera 'fer felissos á n' els obrers de casa nostre tal com abans venían per fer felissos á n' els nostres fabricans els Navarorreverters, Romero, Morets y Canalejas que amb B. L. M. de Lletra auténtica feyan mes contents als Srs. del Foment que no els Reys pel Janer portant joguinas á las criaturas, en Lerroux els deya, fent lo que han fet tots fins avuy dia tencá las rahons amb un cop digne del mes disciplinari polítich espanyol y, posante la investidura de ilustre quefe, confeccioná una llista de noms pera que 'l remat republicá anés á votarla com un sol home el día del snfragi universal, guanyantse per aquest motiu l' anomenada de dictador, Cessar, emperador y altres calificatius indicadors tots de que alló era una verdadera tiranía.

Si bé no estem del tot conformes amb tan radical apreciació tampoch serem nosaltres qui atenui un procedir en extrem arbitrari, pero, acceptant que l' acte sigui una verdadera dictadura preguntarem als periòdichs que al ressenyarla s' en escuxian: quina diferencia hi ha d' aquest procedir amb els procedir dels altres? Are se 'n adonan de que la confecció de candidaturas ha sigut sempre fet per la voluntat d' uns quants, ó un de sol, que ha imposat al poble uns noms de personas que molts vegadas ni coneix? Que per ventura els regionalistas hu fan d' altre manera? Aquins estaments ó entitats convoca pera que 'ls donguin personal apte pera exercir el càrrech?

Unas quantas setmanas abans del día d' eleccions surt una gacetilla á *La Veu de Catalunya* fentnos saber que la comissió electoral está ja designada sense que sapiguem qui 'ls ha elegit; convoca mes tart un meeting en el que, tot reclamant en nom del catalanisme els vots del poble, ni la delicadesa tenen de feros saber qui son els candidats, y dos días després, vigília d' eleccions, ens trobem per totas las cantonadas un

cartell ab la candidatura feta. ¿Aixó es designació popular? ¿Amb quina autoritat critican el procedir dels unitaris si ells fan cosa molt semblant? ¿A quinas entitats autonomistas han convocat—si á la candidatura l' hi volen donar color polítich—ó á quins estaments, gremis ó corporacions—si l' hi volen donar caràcter administratiu—han interrogat pera que 'ls donguin lligitims representants? ¿Es que hi ha cap diferencia entre 'l capritxo de un home ó el capritxo de una comissió?

Es molt sensible senyors regionalistas l' haberho de dir, pero confesseu que tan arbitrari es el vostre procedir com el procedir dels republicans unitaris. Del remat d' en Lerroux al remat vostre hi veig molt poca diferencia; tots dos acceptan y engoleixen l' herba que 'ls hi serviu sense ni tant sols paladejarla.

Y abm tot jo no vos califico ni als uns ni als altres de dictadors, perque la dictadura, suposa acte de forsa, y mentres no 'ns obliguen á votar, me tenen sense cuidado aquesta mena de dictaduras; qui las accepta es perque vol.

De tot lo dit se despren que pera criticar y censurar als republicans unitaris heu de comensar per ferho d' altre manera, que no es altre,—per si vos n' habeu olvidat—que la manera com prescriuen las Asambleas de la *Unió Catalanista*. Duen aixís: «Las candidaturas serán formadas en las poblacions en que hi hagi una ó varias Asociacions catalanistas, per lo President ó presidents de las mateixas y pels delegats de la *Unió* en la localitat, convocant lo President de la Societat s' sols n' hi ha una, ó l' President de la Societat mes antiga dintre la *Unió* si n' hi han varias; en las altres serán proposadas pels delegats de la *Unió* ó pels que especialment se nomenin per la Junta Permanent, associantse en comitè ab las personas mes importants de la població que sian conegudas per son amor á la terra catalana y per son afecte al sistema d' elecció per classe.»

Y aixó ja s' ha fet. Recordenvos de quan el ferm catalanista en Ferran Alsina, President que era de la *Lliga de Catalunya*, intentá per primera volta á Barcelona intervenir en las eleccions municipals; recordeu-vos de que á son temps cridá á rics y pobres: obrers, industrials, comerciants, homes de ciencia, en una paraula, totas aquellas corporacions que representavan vida catalana y els demaná que cada un d' ells elegis un representant pera portar al municipi, ab la sola condició, de que no podia cap dels nomenats esser soci de la entitat que portava á terme tan patriòtica tasca ó sigui la *Lliga de Catalunya*, ben diferen de lo que feu vosaltres que doneu els districtes mes segurs als seus significats amichs de la *Lliga Regionalista*. Entereuvos de com hu varen fer en las anteriors eleccions els catalanistas de Sabadell y compareu ab ells el vostre procedir; quan com ells hu feu podreu anomenar dictador á en Lerroux y remat inconcient als que 'l segueixen, avuy—dient aixó—no feu altre cosa que burlarvos dels mateixos que vos segueixen, usant procediments que vosaltres mateixos condemneu.

Amb un poble mes educat ni vosaltres ni en Lerroux tindríau qui vos seguís perque ni ell ni vosaltres sou altre cosa mes que 'ls espectres polítichs d' una gene-

ració corrompuda, amb la sola diferència de que vos heu posat—perà que no vos coneguin—una vestidura nova.

De catalanistes no mes ne teniu el nom y, es precis, si voleu continuar vostres campanyes, que seguïu els nobles procediments que nostres Assamblees estaueixen.

No 'ns hi subjectarem may nosaltres a callar mentres feu com fins are, y a cada acte desmoralisador que vosaltres feu contestarem dignament amb la mes ferma protesta. Estem convenguets que feu mal a las idees y per lo tant debem dirho.

La lluyta electoral portada a cap tal com marcan las Assambleas de la Unió, amb tot y considerarla inútil, la respectariam: tal com are la exerceix no es mes que una acció perturbadora de la conciencia catalana bastant semblant a la perversió que 'ns han portat els polítics madrilenys.

Tenim el deber de dirho.

J. M.

Segueix la disbanxa

Decididament no hi ha salvació pera Espanya. La gran lliçó de la perduda de las colonias, la guerra ab els Estats Units y la consegüent desfeta de la llegenda no han servit pera res. Els governants no han pas canviat de táctica, els polítics son igualment corcats y els actes dels que manan son enterament iguals als dels vells partits fracassats.

La tan bescantada regeneració no apareix enlloch; lo que si apuntan sa y en lla son nous sintomas de decadencia, novas probas de que l'estat espanyol no s'atura en sa vertiginosa caygada cap al abim,

Pera formarsen càrrech no hi ha mes que fixarse en els discursos del Congrès. Projectes navals, intents de rodejar a Espanya de canons, aliansas ab las grans potencies, augment del exercit, etc., etc. Y aquets discursos, que llensaran al país a novas aventuras, com si fossin pochs els desenganys suferts, acabaran de portarlo a la miseria, que afalagant al militarisme, son els mes aplaudits.

Es la oratoria patrioter de sempre, hont hi campejan las mateixas paraulas mes ó menys ben lligadas, els mateixos conceptes buyts, el mateix devassall de llochs comuns.

Volen refer la llegenda. Don Quijote mal curat de sas feridas vol tornar a agafar l'inútil llansa, posarse al cap la bacina de barbé, cabalar en un mal poltro y altre cop a desfer entueros y a vengar agravios. Si no que 'ls follones y malandrines se li tornan terribles acorassats que ab un santiamen enonsan al mar sas desballestadas carcassas. A cada nova embestida ne surt mes mal parat. Y no vol ó no pot obrir may els ulls a la realitat; ha d'anar fent el seu camí irremissiblement, perque porta a dintre el llevat de mols sigles, una inclinació massa torsada.

El cinch Sagasta ab son pessimisme ja no hi vey a remey y anava tirant enfangant mcs y mes al organisme polítich que manava y avuy els dos polítics que per alguns moments han obert els ulls a la realitat, en Silvela y en Maura, s'han declarat impotents pera guiar la barca.

Ara mateix l'espectacle que 'l partit lliberal está donant pera la elecció de quefe no pot esser mes convincent. Res de lluyta noble y enlayrada per idees, res de verdader esperit patriótic, de que tant us ne fan en sos discursos, sino la lluyta de mes baixas passions ab son seguici d'insults, crits, paraulas groixudas, confabulacions, y fins bastonadas. Y aquet es un dels partits que ha de regir els destins d'Espanya!

Y tot vaper aquet camí. No mes faltarian unas quantas corridas de toros ab las corresponents cogidas pera amensar la funció. Al cap y a la fi el modo d'obrar dels polítics madrilenys no 's diferencia pera res del tipo torero. Y que encara hi hagi qui vulgui anar a esgarrapar un retall de nostras reivindicacions entre aquellas taifas de polítics!

EVOLUCIONISTAS

«Las revoluciones no arrelan en pobles atzassats y en homes sense ilustració.»

HERZEM.

Las revolucions qu'han tingut per mare a l'anarquia, per germana a la forsa, per instrument la falta d'instrucció, no han respost may a las necessitats dels pobles que vaten engendrarlas, puig sols aixís pot arriarse a comprendre que si bé es vritat ja fa molt temps lluyta la humanitat per la seva complerta dignificació, es trovi tot just al principi del seu camí, tenint encara que vincer obstacles dificilissims, per ser la ignorancia y 'l fanatisme 'ls signes característichs de la fera que mes mal pot fer a la societat, l'home.

Per cops d'Estat qu'hi haguessin, per mes qu'els tirs logressin imposarse, encara que la societat fos destruida pels revolucionaris, en son lloch apareixeria un altre mon més ó menys perfeccionat, més ó menys pulit pro tan despòtic y embrutit com el actual, per haverse valgut pera reformarlo no per la forsa de la rahó sino per la rahó de la forsa; s'haurian morts els efectes pro no a la causa, no tardant molt temps en qu'altre volta tornés a respirarse la mateixa atmósfera infectada; que las entranyes de las colectivitats naturals es veyessin rosegadas pels gossos de presa del centralisme y las exigencias de la pau armada, arreu imposibilitessin la fraternitat dels pobles.

Els revolucionaris lluytan no ab las armas que tenen son lloch de honor en el arsenal de la inteligencia, sino qu'ab el ferro y el foc volen perfeccionar l'home, de una manera violenta volen imposar la felicitat humana.

No es aquet el viarany que deuen seguir tots quants lluytan pel progrés dels pobles, no; sols ab el treball y 'l estudi es com poden lograr els homes, els pobles, las nacions, la seva finalitat; en dits puntals evolucionaran sempre envers al seu perfeccionament fins a arribar a ser un fet l'amor entre tots els homes.

En els fulls de la historia hem a prés que las victorias que s'obtenen per la rahó, subsisteixen sempre, las de la violencia may fan bona arrelada, desapareixen y a aixó es deu qu'els catalanistes, els que lluytem per ideals grans y purs, els que volem la justicia en el cor de tots els homes, els que trevallem no sols per la llibertat individual si que també per la complerta autonomia dels pobles, conquerim el perfeccionament dels homes, no per la violencia, sino per la forsa de la rahó, fins lograr la dignificació individual, la pau de las colectivitats y la germanor en tota la humanitat.

RAFAEL CAPDEVILA.

COMPANYS

Deixeu pels pobres d'esperit y pels cervells enterbolits que 's moguin per una causa passatgera; els esperits serens y els cervells clars devem viure en un medi de vida conforme nostras necessitats, y aquest medi no podem baix cap concepte trovarlo en aqueix munt de miserias actuals, perque no hi pot desenrotllarse, que si entremix del actual medi s'hi refessin las arrels del arbre de la vida, tant bon punt sortiria el primer brot que ja quedaria ofegat entre els esbarsers del mes refinat egoisme, servint únicament son tendre brancatge ressech y mort per entorpir la vida a un altre brot de llibertat.

Aixís els nacionalistas no podriam sortir a la llum; no devém, donchs, ferho entre mitx y confosos ab les altres causas d'entreteniment, com son las disputas per la llegitimitat d'una dinastia, ó d'una forma de govern, que una cosa y altre será discutida serenament y retuda per un criteri mes ufanós; la nostra causa es massa gran y seria per esser discutida en la careta de la moderna esclavitut, el parlamentarisme, ahont la ciencia, la honradés y la consecuencia es lo de menys, y ahont la xarrameca es la única mestressa; es indispensable perque el nostre fruyt no caigui sobre terra xorca, que 'ns he distanciem del llot de la política, per la anulació d'aquesta ab la socialisació de tots els nostres actes, y que tinguem present que com mes allunyats ens trovém dels polítics, mes respectats serém per lo te-

mut, donchs aixís els dominadors, a mes d'ignorar el nombre y valor de nostras forsas, no podrà atiar nos els uns contra dels altres, per las engrunas que deixarà caure distretament a terra, perque surtin els mes famolenchs per disputárselas ab sos mateixos companys, ó com ha soccehit en nostre camp, la mes vergonyosa de las barallas, aquella que sens gosarse plantar cara a cara, fereix per l'esquena en lo mes íntim dels individus, entre 'ls que la gana els fa mourer per una representació vanitosa a n'els que sols trevallam pel desvetllament de la Terra, sens creurer cercar altra recompensa en la lluyta, que 'l sacrifici, tant bon punt sigui necessari, de nostra existencia, per la satisfacció del dever, evitant aixís, que nostres tendres fills es vegin obligats ab la desesperació de semblant empresa y ens beneixin nostra memoria, que d'aquesta manera els hi será per tots conceptes sagrada.

Aquells que a totas horas presentan per tot sacrifici son esperit egoista denominantlo práctic, sen riuen de quant sels hi parla de medis violents, ells la violencia la tenen a la taula y no l'ha comprenen d'altra manera, y no solsament aixó, sino que aquells que per tota resposta hi oferim tot quant som per lo que creyém mes just, en la vida dels pobles, sens combat com a pertorbadors d'ells, y en bona fé que la rahó la tenen tota en aquest punt, els hi pertorbem la tranquil·litat de sos caps y maquinacions barroeras, y coneixent com coneixen la flaqueza dels homes, per tota defensa de son criteri y per tot descredít del adversari, hi fomentan l'escándol, que si bé es cert que es lo de menys durada, es lo que mon mes saragata y exalta las ánimas malaltes que son las mes.

Ells no capeixen en son esquit obrar que las causas grans no deuen considerar en la terra com a enemichs a ningú, ells no comprenen que en la época de desenrotll no es possible anar la humanitat de trench y endavant fent via vers la emancipació y el progrés sens necessitat d'entorpir el pas a cap individu ó colectivitat y per tota exposició presentan lo dolent dels altres, y s'amagan lo seu; ells son els que en la época de defensa tot ho sacrifican per la revenja; ells no comprenen el valor ab el respecte; covarts ab els forts y altaners ab els dévils, segueixen com a bons conservadors el remat de las majorias que 'ls estalvia el pensar y els allarga el plat. Pero que tinguin molt present aquets que cercan l'aplauso d'ocasió, en l'aseguransa de sa popularitat, que hi ha moltes maneres de deturarl'losi la seva obra de prostitució social y que no deixin de tindre molt present que no hi ha cap home petit a la vida, y que la realisació de nostres procediments, n'hi ha sobradament suficient pera desferr'losi sos falsos oropells y assegurar el triomf y la virtualitat de nostra causa, y ja ho veurém allavors quin será el camí que s'obrirá plassa al cor de Catalunya, si nosaltres recullint el pá de fornada en fornada, ó ells esgarrapant las engrunas sobreras de la greixosa taula del Estat, en sas diputacions ó municipis.

J. DURANY Y BELLERA.

En Guimerá als Estats Units

Com a mostra de la alta consideració y estima ab que 's te al nostre genial poeta, en tots els paissos ahont son conegudas las sevas obras, y pera que 's veji que 's fa justicia al seu valor, traduhim d'una important revista teatral neoyorkina el següent article sobre «Terra baixa» aquesta gran obra traduhida a tantas llenguas, representada a llochs tan diferents y que a New York ha obtingut un sens fi de representacions seguidas.

«La traducció inglesa de *Marta de Terra baixa* de Angel Guimerá ha permés introduhir en aquet país un escriptor que, encara que nou pera la major part de nosaltres, es considerat per aquells qui 'l coneixen com un dels mes eminents autors de l'epoca actual. Si en Guimerá hagués preferit escriure en espanyol en lloch del regional catalá, molt mes aviat haguera ocupat lloch entre 'ls grans poetes y dramaturgs espanyols. Pero en Guimerá es catalá, y sempre s'ha mantingut fidel a la montanyosa regió que forma l'angle nord-est d'Espanya; quin poble conserva la propia manera d'esser, les seves costums y sa indumentaria, y parla 'l seu llenguatge peculiar, y s'enorgulleix de que aquestes parti-

cularitats son diferents de les dels castellans. En aquesta antiga regió—que està en Espanya, però que no es d' Espanya—es ahon en Guimerá es mes estimat, perquè Guimerá es el poeta de Catalunya, qui ha dedicat la seva vida a la conservació de la literatura del seu poble. Y no obstant, ell no es pas català de naixença. Va néixer a Santa Cruz de l' illa de Tenerife, fora de la costa d' Espanya; el seu pare era natural de Catalunya, mentres que la seva mare procedia de les Illes Canaries. Quan en Guimerá tenia set anys, sa família va anar a viure a Barcelona, la principal ciutat de Catalunya, y desde llavors en Guimerá fou català. No estava familiarisat ab la llengua regional, però ben prompte l' arribà a dominar, adaptantla per la seva propia. En aquesta mateixa llengua rebé l' educació, en les escoles de Barcelona.

Apenes havia arribat a ésser home, que ja era conegut com a bon escriptor; els periódichs publicaven les seves poesies que prompte li donarem fama. Al any 1875 optà als premis dels Jochs Florals de Barcelona guanyanthi un accésit ó menció honorífica pel seu poema *Indíbil y Mandoni*; però aquet fallo del jurat descontentà a sos admiradors, que consideraven que en Guimerá mereixia millor premi. Dos anys mes tart el jove poeta confirmà les esperances de sos amichs, guanyant en aquell meteix certamen els tres primers premis, oferts pel Ajuntament pera tres poemes corresponents als temes *Patria, Fé, Amor*. Es l' única vegada que en els Jochs Florals hajin recaygut els tres primers premis en una sola persona, y aixó fou motiu mes que suficient pera tenirse ja an en Guimerá com un poeta de la primera categoria.

Desde aquesta época ls seus treballs literaris han sigut prodigiosos; ha escrit gran nombre de poemes y molts drames: tan en uns com en altres s' hi manifesta la seva forsa sentimental, aixís com també s' hi troven moltes de les qualitats heroiques dels autors grechs; mes, per contrast, també hi ha cert esperit socialista modern, provinent potser de la fidelitat regional que aquest escriptor ha posat en fer cosa seva la continuació de l' integritat de Catalunya. En efecte, en Guimerá no ha d'uptat gens en fer servir ses obres d' armes contra ls perills existents, y una d' aquestes armes es *Marta de Terra baixa*, que constitueix una acusació contra ls burgesos que tenen sos obrers en estat de servitut. Però en Guimerá ha fet un altre servey a son poble. Cap mes escriptor ni historiayre ha sapigut pintar tan fidelment com ell el tipo català; de manera que si temps a venir, y malgrat els esforços den Guimerá y de sos companys, Catalunya perdés la seva personalitat, el seu poble viuria en els escrits d' aquet poeta, qui sacrificanth tot s' ha conquistat els lauvers de la gloria.

Els castellans, malgrat l' antipatia que ls hi té en Guimerá, han pagat al autor català l' tribut d' admiració, especialment el famós José Echegaray, qui l' considera un dels millors poetes dramàtics del temps y ha traduït del català al castellà gran nombre de drames den Guimerá.

El primer de sos drames representats en castellà fou *Mar y cielo*, rebut pel públic madrileny ab molt d' entusiasme, y representat pel distingit artista Ricardo Calvo, qui mes tart lo representà en diversos punts d' Espanya amb igual éxit. Amb aquet drama conegueren els espanyols lo geni den Guimerá; tant es aixís, que al comentar-lo, deya un conegut crítich de Madrid: «Aquesta tragedia será sempre conmovedora; tant per la realitat de la vida humana com per la seva bellesa de composició, será en tots temps rebuda, sense distinció de nacionalitat, ab lo meteix entusiasme que se li ha tributat en vostre teatre.»

La causa mes poderosa que ha contribuït als éxits den Guimerá es la seva habilitat en expressar la naturalesa humana d' una manera que va be pera tothom. Veraders son els caràcters que en Guimerá refereix a la terra nadiua, com admirable es l' ayre que respiren sos drames; y aquet color local no fa mes que aumençar llur universal interés. *Marta de Terra baixa*, encara que en distintes localitats, tan a Servia, com a França, Italia, Cuba, Méjic y en els paisos sud-americans, ha tingut el doble del éxit obtingut a Espanya. En Guimerá va escriure aquet drama pera la gran artista espanyola María Guerrero, qui l' representa entre ls mes importants y mes repetits de son repertori entre les obres de Shakespeare, Echegaray, Ibsen, Sardou y altres celebrats poetes dramàtics.

Molts drames den Guimerá han sigut traduïts al

castellà, y no pochs al italià. A Espanya y en els paisos hon se parla espanyol ocupen lloch en el repertori de les millors companyies.»

TEATRE INTIM

Aquesta quinzena l' Teatre Intim ens ha posat a la vista «La Margarideta» escenas del Faust de Goethe y «L' Avar» de Molière. Las dugas sessions foren dos plens; pot estarne joyosa la Agrupació del Teatre Intim de que al últim la gent de casa s' haigi desensopit y tingui afició per l' Art qu' es un género que com que no dona, no es pas el sant de la devoció dels barcelonins.

Per la manera de ser de LA DEVANtera no hi es pas molt a tò l' parlar de las obras representadas en nostras columnas donantse ademés, com se dona l' cas, de que quan nosaltres pugan sortir a parlarne tots els que fan de crítich a Barcelona ya hi han dit la seva. Mes avuy no podem deixar de parlar de «La Margarideta» perquè encare que tots n' haigin parlat ho han fet ab un tò complimentós que no té justificació de cap mena. Ningú ha tingut la energia pera encararse ab el traductor y embastador En Joan Maragall y dirli ab sinceritat y ab pocas paraulas lo que veladament y ab llargas disquisicions se li ha dit disfrassat. Si no hagués sigut qui es el pare de la criatura ya hauriam vist quina manera de pegar.

Nosaltres som també sincers admiradors d' En Maragall poeta pero no n' som fanàtics pera arribar fins a amagarnos y parlar sols ab baixa veu de la dolenta impresió que ns ha produït lo seu treball sobre la primera obra d' En Goethe. Mes admiradors d' aquet que d' aquell, es a dir, mes admiradors del mestre que del deixeble, ab el cor a la mà la proclamem ben alta la profanació del Faust.

Lo que l' traductor ens ha portat a la escena adaptanth a nostres dias no es el Faust de Goethe, donchs lo que hi falta precisament en «La Margarideta» es el Doctor Faust.

Portar a las taulas escenas del Faust deixant al tinter la psicologia d' aquet fill del geni d' En Goethe es amagar el propi Faust; y vestir aquets fragments ab la nostra indumentaria, cambiant el seu medi ambient es desfigurarlos. Ni a escenas del Faust arriba «La Margarideta», que no es altre cosa que dugas profanacions en una sola pessa: quatre retalls del Faust, tenyits ab un color qu' En Goethe mateix no s' atreviria a darlos hi si visqués avuy, per ser passat de moda.

En «La Margarideta» hi manca tot lo qu' es element primordial en l' obra d' En Goethe; hi manca la exposició de qui es aquell Enrich, ser incomprendible, aco. modat als nostres dias, que s' dedica a la tasca vulgar d' empayta famellas y maneja l' estoch ab l' ajuda del traïdor dels temps de capa y espasa. Sense vestir els personatges ab el traje nostre de «La Margarideta» podria dirsen escenas del Faust, pero fet aixís hi sobra l' nom d' En Goethe y En Maragall ha fet només la feyna d' un desfeynat qu' explica l' argument d' una obra descuidantsen lo millor qu' es l' ànima del qui la feu viure. Hi manca allí aquell doctor Faust qu' està intranquil perquè sab lo mateix d' avans de furgarho tot, que desespera de donar la llum per quí sedeja la inteligencia humana, que sofreix d' una lluyta entre dos ànimes que dintre seu s' agitan, que dupta si la seva vida es vida, que renegant dels motllos humans al fi vola y el tragi del seu vol el mareja sense pietat hi falta l' esperit de l' home de tots els temps proclamant la seva felicitat si pugués abeurarse en la humanitat tota y perdrens després ab ella.

En resum: En Maragall ha fet feyna barroera per dintre l' Faust d' En Goethe y encare que haigi gosat a dirho ab lletras de motllo, aquí sortim nosaltres a ferho ab el dret que ns dona ls ser admiradors del geni de Weimar: tant admiradors com En Maragall.

El dilluns següent al del estreno de «La Margarideta», ó sia l' dia 23 se representà «L' Avar» d' En Molière traduït per En J. Roca Cupull.

L' obra fou posada a la escena ab la molta propietat

qu' es qualitat primordial del Teatre Intim. En cuan a la feyna dels actors fou desgraciada al últim acte.

El públic bastant de Romea. Donava gust veure com protestava indignat del desenllas ab troballas de familia qu' avuy no s' estilan. Per més que l' «Avenc» haigi editat l' «Avar» es veu que del senyor Molière molts no n' tenian noticia.

Si la cosa hagués acabat millor hasta haurian criat l' autor.

¡Que n' té de feyna encare En Gual!

Avuy se posará en escena l' *Gabriel Borkman* de l' Ibsen y durant la primera quinzena del mes que comensará demà s' representarán, el dia 9 *El casament per forsa* d' En Molière, *La casa de la ditxa* d' En Benavente y *Renyinas d' enamorats* d' En Goethe, y el dia 15 *L' ordinari Henschel* de l' Hauptman.

Al número que vé n' parlarém.

ENGRUNAS

Un periódich catalanista de la localitat deya que n' Lerroux perdria els partidaris perquè al confeccionar la candidatura de regidors demostrà ésser un déspota y en aquesta terra, deya, no n' volen de tirans.

Permeteu company que ab tot respecte dubti de la vostre afirmació y vos digui que l' nostre poble no tant sols no protesta de las tiranias sino que las accepta ab molt de gust. Si aixís no fos, en Lerroux ja faria molt temps que no vindria a enganyar als inconscients, com tampoch els inconscients de l' altre banda secundarian las campanyas d' uns senyors que ab el pretext d' educar al poble no fan altre cosa que enfondir las diferencias de classes iniciadas pels enemics de Catalunya.

Ne n' hi tingueu cap de odi a en Lerroux que no es pas ell qui té la culpa de lo que passa a casa nostre; la culpa l' heu d' anar a buscar en aquet mateix poble que may acaba de tenir experiencia pera saber ahont es el verdader camí de salvació, fiant ho tot al baladreix de qui sab moure mes fressa.

Podria anar predicant en Lerroux si la gent catalana tingues enteniment; are com que si fá ó no fá, es la mateixa gent de vint anys enrera comensa ja per no saber comprendre lo que es tirania y lo que no hu es: ¿Com volen donchs que n' protesti ó fugi dels seus tirans?

En un cós sá els micro-organismes no hi fan estada perquè té prou forsa pera destruir las sustancias verinosas que segregan; quan l' infecció s' apodera d' un ser es prova clara de que aquet no té prou energias pera combatrela.

Es un sarampió que ns ha sortit y que a la nostre edat es molt de dordre, pero no n' dongueu la culpa al sarampió, perquè ab un cos de criatura com tenim pitjor hauria sigut l' escarlata ó la difteria. Hem de suarlo si ens el volem treure, y després reconstituïr nostre organisme que n' un cos gran es vergonya cobar aquestas malalties.

Hi ha partidari del *redentor* que ab tota la *serenitat* vos diu que ja hu sab que l' home té molts defectes pero que la cuestió es que vingui la república, mal sigui l' diable qui la porti. Aquesta teoria, sustentada pels partidaris del *agitador de las masas*, es la mateixa que sustentan els seus enemics y partidaris de l' ordre, ó sigui: que l' fi justifica els medis. Ja veyeu donchs que d' els uns als altres hi va ben poca diferencia. Tant poch enteniment hi ha a dalt com a baix: tan reprobables son las sevas dictaduras com las dictaduras d' altri; tanta granallada portan els richs com els pobres; de tot hi ha de tot: aixó es cuestió de carnadura.

Com volem que n' protesti si no ha vist may altre cosa? Si els que pretenen regenerarlo segueixen iguals viarany: com volem que estableixi diferencias? Tirania per tirania se queda ab el tirá que millor sab fer aquest ofici.

Es cuestió de gustos.

Una vegada més tornem a recordar a tots quants companys nostres vulguin reproduïr treballs publicats en LA DEVANtera que si bé es lliure la reproducció dels mateixos los hi agraïrem que n' justa correspondencia fassin constar la procedencia.

«Anit, al saló de descans del teatre Eldorado, tingueren unas paraulas dos candidats del districte seté, derrotats tots dos en las prop passadas eleccions.

Sembla que un d'ells fou detingut á instancias del altre.»

«No es veritat qu' es moralissador aquet joch de las eleccions? No sembla sino que á n' aquesta terra ningú tinga res mes que fer que preocuparse de manar als altres, de fer llur felicitat desde un sítial de concejal ó de diputat. Tothom viu de renda, tothom té temps sobrer y l' instrucció del pobre y potser encare més la del acomodat no 's veu per en lloch.

«No 'ls hi sembla á n' aquest Sis, que farien obra molt mes meritoria si en lloch de malgastar sas energias en lluytas mesquinas y esterils, propagessin l' instrucció per tots los medis y á totas las clases?

«Que 'ls hi podrà agrahir la humanitat si han esmerstat tota la vida en fer seguir á sos conciutadans com á mansos anyells sens preocuparse per rés de que fessin trevallar son intel·lecte?

El Liberal de Barcelona amb motiu del meeting organísat per les elements del Foment Autonomista pera protestar de la subvenció de dos milions de pessetas que 'l Govern vol concedir al Municipi de Madrid publicá un article fet amb los peus y que titula «PASSAT DE MODA.»

Es un assumpto aquest que nosaltres verdaders nacionalistas no hi doném molta importancia, mes aquest Srs. forasters que volen ensenyar als que saben molt més qu' ells, mereixent que molt sovint los hi piquem los dits y per aquest motiu ne retallarem algún tros.

«Entre las reuniones celebradas ayer con variedad de fines, por algunos catalanistas intransigentes se efectuó una en el Granvia,..... al objeto de protestar contra la subvención de dos millones de pesetas....» Ahont ho ha trovat aixó de *intransigentes*, que li van ensenyar á Madrid quant lo van enviar á conquistarnos; los catalanistas intransigentes que diu vosté no se 'n cuidan d' aquestas petitesas, parlan al cap y al cor, jamay á la butxaca.

«La reunión tuvo una importancia muy relativa por el número de concurrentes,» ho devia contemplar desde 'l lliit rendit per las trifugas amorosas de la vetlla «y sobre todo, por la categoría de los oradores» ¿que no ho sap que no 'n gastem d' *oradores*? ¿qu' entre nosaltres es lo de menos que parlin com un Castelar ó que parlin com l' home mes insignificant si ho fant amb fé y possanthi tota l' ánima? Aixó ho guardem per vostés que 'n sentint un *raudal* de paraulas que no entenem ja 's creuent que 'l que parla es un Ciceró.

«Si llega el momento de protestar y la protesta se fundamenta en razones y justicia, todos la suscribiremos con lealtad y entusiasmo....» Molts mercés senyors inconstants no hi fa. cap falta la seva firma qu' embrutaria cualsevol document d' aquesta naturalesa, tothom ho coneixeria qu' es una rifada.

Y prou que parlant d' aquestas cosas un home s, enfanga.

Un amich nostre nos ha entregat un manifest electoral patrocinat per un Centre Catalanista y firmat per dos individus que 's presentavan per regidors y á qui fins ara haviam tingut com á vers nacionalistas, aquest amich nostre també 'ns ha manifestat que dits Srs. no havian conseguit lo lloch qu' ambicionavan, per lo tant no tenim necessitat d' apretar gaire; sols volem ferlos hi alguna advertencia.

«Que no tenen present ó bé es que no ho saben que no té cap facultat un centre catalanista per designarlos encare que sigui en avant votació per candidats á regidors?

Diuenh vostés que «Si la voluntat lliure y espontaniament expressa del poble 'ns porta á la casa comunal allá farém catalanisme, que fent catalanisme 's fá administració.»

Res mes equivocát qu' aquestas pocas paraulas.

Desde 'l moment que firmeu un manifest electoral, es á dir, desde 'l moment que demaneu als vostres compatriotes que vos votin, lo seu vot jano será lliure, molt al contrari, pels uns será obligat á causa de 'l amistat, als altres pel vostre nom, als de mes enllá per las vostres idees y en fi no hi haurá cap vot espontani ja que vosaltres l' haveu reclamat avans.

En quant á que fent catalanisme 's fá administració no ho sé pas veure per cap banda, *fent administració 's fá catalanisme* aquesta es la frase no pas l' altre qu' als municipis no 's hi té d' anar á fer política y fer política sería lo ferbi catalanisme.

Se te de treballar molt temps avans que 'l catalanisme pugui passar per aquestos camins tant plens de pedruscall, val més que passem pel bon camí y aixís anirém més depressa y sens por d' ensopegadas.

Está de broma 'l *Cu-cut!* Ens hem fet un tip de riure al llegir aquesta brometa de les que sol gastar:

«Diferentes vegadas hem dit que al proposarnos la conquista de las corporaciones populares no era ab el fi xorch y mesquí d' acaparar els cárrechs públics pel sol gust d' exercirlos ó de utilizarlos com instrument de concupiscencias personales com els nostres enemichs sino ab l' enlairat y noble mirament de que del conjunt de tots els Municipis y Diputacions conquistats pels verdaders catalans, en surti la Catalunya prepotent que es la finalitat y objectiu dels nostres esforços.»

Es clar que ells ho negarán aixó de les concupiscencies. ¡No faltaria mes! Pero aném al cas, parlant en serio. ¡Es vritat ó no que 'ls ajuntaments y les diputacions están organizats de la manera que han volgut els politichs de Madrid? Donchs si es vritat ¿com podrà may predominar l' esperit catalá en aquelles corporacions? Els funcionaris podrán administrar ab mes ó menys rectitut, pero al cap y á la fi no podrán sustreure 's als lligams que 'ls uneixen al centre. ¿Y d' aixó n' ha de sortir la Catalunya prepotent? ¡Está de broma 'l senyor *Lleixiú!*

Aquesta gent que tot ho confien á les màgiques urnes del sport electoral, una de dos: ó somien truytes, ó son massa vius y concupiscents.

Y parlant del éxit falaguer (?) de les darrerres eleccions, afegeix:

«A n' aquest pas es ben ovirador el día del triomf definitiu de la causa catalanista, no menos que la total destrucció dels qui intentan debades entrebancar la seva marxa progressiva pel camí de la llibertat y de la autonomia.»

¿Ho diu aixó en tó serio ó amb intenció burlesca?

Perque si ho diu en serietat, li ferém present que s' equivocá. An aquest pas los s' oviren actes y prebendes, que aixó es lo que demostren buscar els evolutius, pero 'l triomf de la causa catalanista.... ¡que 'n sería de lluny si seguissim els procediments desacreditats de la política d' ocupar llochs! Ja l' ovirariam el triomf definitiu, pero sería á llarga distancia, amb una ullera de llarga vista...

Pero ja 's veu que an ells no 'ls hi fa res aixó, preocupats amb alló de les concupiscencies. Res, miseries humanes.

NOVAS

Tenim lo sentiment de comunicar á nostres llegidors, qu' ha deixat d' existir en lo poble de Pedregal lo valent y entusiasta defensor dels ideals nacionalistas de Vizcaya en Sabi Arana. Rebin nostres germans de nacionalisme lo nostre sincer condol per la mort del ilustre patrió.

«L' Associació *Foment del Teatre Líric Catalá* fa ovinent als socis que ha traslladat son hostatge social en el carrer Lladó, núm. 7, principal, ahont segueixen obertas de 9 á 11 de la nit las llistas pera l' inscripció d' alumnes d' abdos sexes á las classes de solfeig, cant y declamació que dita associació te establertats.»

«En lo local de la entitat republicana catalanista «Nova Cathalonias» hi tingué lloch lo dia 13 del corrent, un meeting de propaganda autonomista que 's veigé molt concorregut. Feren us de la paraula los Srs. Tona, Martínez Seriná, Coca, Llorens, Mongel y Fuster fent lo discurs resum lo Sr. Tona que presidi l' acte.

Forem aplaudidíssims.

«El Centre Autonomista de Dependents del Comerç y de la Industria» efectué sa anunciada sessió inaugural del actual curs de 1903-1904 lo prop passat dissapte dia 14 del mes que som. Presidi l' acte lo Sr. Martí y Juliá actual President de la Junta Permanent de la «Unió Catalanista.»

Hi prengueren part los Srs. Sala y Bofarull de dit Centre

lo Sr. Montllor de la «Lliga Regionalista», el Sr. Tona del «Centre Cathalonias» resumint lo President de la Unió. Tots foren molt aplaudits per la immensa gentada que omplia 'ls salons del local.

«Lo dia 21 del corrent celebrá la secció de Farmacia del Centre Escolar Catalanista la seva sessió inaugural del present curs académich, que 's veigé molt concorreguda.

Després de lleigida la memoria pel Sr. Secretari, lo President de la Secció En Manel López Coll lleigí un ben escrit treball sobre 'l tema «La farmacia y las ciencias farmacéuticas» que fou rebut amb llarchs aplaudiments. Seguidament feu us de la paraula lo distingit Dr. En Rafael Calvet que presidia l' acte y tancá la festa lo vispresident En Joan Pascual lleigint un bell parlament de gracias.

Tots reculliren gran nombre d' aplaudiments.

«Lo meeting que per protestar de la subvenció de dos milions que projecta concedir lo Govern al Municipi de Madrid tenía projectat lo «Foment Autonomista Catalá» tingué lloch lo passat diumenge dia 22 en lo teatre Granvia que 's veigé plé de distingida concurrencia.

Parlaren los Srs. Lleó y Sansalvador en nom de dit centre, lo Sr. Tona pel «Nova Cathalonias», los Srs. Cambó y Albó de la «Lliga Regionalista», lo Sr. Laporta pel «Catalunya Federal» y En Jaume Govern per la «Unió Catalanista».

Després d' aprobadas per aclamació unas bases per dirigir al Govern que 's presentaren lo president doná las gracias amb un senzill parlament.

La concurrencia sorti satisfeta no escatimant los aplaudiments.

«Lo prop passat divendres dia 13 del mes que som inaugurá las sessions del present curs lo «Centre Excursionista de Catalunya» llegintse per En Cèsar A. Torras la ressenya d' una «Excursió á las serras de Guardia y de Pinós».

La lectura fou acompanyada d' un aplech de projeccions de diverses vistas fotogríficas tretas per lo soci del mateix Centre En Josep Puntas.

Reculliren bon nombre d' aplaudiments.

«Lo divendres següent dia 20 reanudá en lo matelx local lo sabí folklorista En Rossend Serra lo curs de folklose donant la tercera conferencia sobre 'l tema «Seguint las petjadas del Compte l' Arnau.»

Fou interromput varias vegadas pels aplaudiments, tributantseli al final una verdadera ovació.

«Molt animada 's veigé la festa que celebrá lo «Novell Planter», que tant acertadament dirigeix lo Sr. Flos y Calcat, en lo local del Cassino de Sans lo passat diumenge dia 22.

Los nens Flos, Millet, Saltor y altres recitaren diversas composicions patrióticas y tot l' esbart cantá diversas cançons de la terra acabant amb lo patrióich himne de «Els Segadors».

Foren molt aplaudits.

Los nens foren obsequiats després de la festa pels indivi duos del Centre y els de l' Orfeó de Sans.

«Lo Concill Directiu de l' Agrupació Escolar Catalanista «Ramón Llull» per lo curs de 1903 á 1904 ha quedat constituit definitivament com segueix: President, En Nicanor Trias; Vis-president, En Josep Sampsó; Secretari, En Albert de Genové; Vis-secretari, En Salvador Bavi; Tresorer, En Joan Ventura y Vocals: En Josep E. Roca, En Josep Verdú, En Magí Tobella y En Xavier Armengol.

Esperem á veure que fassin quelcom de profit per la causa, puig fa molt temps que sembla ja no existeixin.

«La «Escola Jordana-Orfeó Canigó» desitjosa de sortir del ensofiment en que fins avuy semblava estar sotmesa, acordá en Junta General extraordinaria verificada lo dia 6 del corrent, confiar sa direcció al professor En P. Piqué y Salvat qui 's proposa encaminar dita entitat al lloch que 's mereix dats los elements que la constitueixen. L' ajudarán en sa tasca Na Aurea Puig y En Rafael Pedrol.

«L' Agrupació del «Centre Fraternal de Cultura» ha publicat una fulla despedintse del públich y plantentse al anunciar la dissolució de la indiferencia amb que han sigut rebudas sas iniciativas.

No es d' estranyar, prometeren molt y donaren poch y encare amb bastantes ensopegadas.

Sirveixils de llissó per un altre vegada.

«Se tracta de constituir en aquesta ciutat una Associació única en sa classe en tot Catalunya.

Son objecte principal será la creació d' una biblioteca genuinament catalana y en últim terme escolas literarias, y sa tasca actual consistiré en donar lectura d' obras dels mestres de la literatura Catalana, principalment en lo local de las societats obreras, pel mateix istil d' altres qu' existeixen á Inglaterra.

Sembla qu' els primers treballs están ja molt avansats y prompte s' indicarà 'l local ahont se rebran las adhesions.